

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

A TÜRK DİLİ ve YAZINI DERSİ UZUN TEZİ

SUÇSUZLUĞUN BEDELİ

DANIŞMAN ÖĞRETMEN: FATMA UĞUR

ÖĞRENCİNİN ADI: EGE

ÖĞRENCİNİN SOYADI: ÖZCAN

ÖĞRENCİNİN NUMARASI: 001129-0063

ÖDEVİN SÖZCÜK SAYISI:3505

ARAŞTIRMA SORUSU: Oktay Akbal'ın "Suçumuz İnsan Olmak" adlı yapıtında "Aşk" hangi figürler ve kavramlar yoluyla ortaya konmuştur?

İÇİNDEKİLER

Abstract.....	2
I. Giriş.....	3
II.A. Nuri ve Nedim-Arayış.....	4
II.B. Nedret-Sadakat.....	9
II.C. Selmin-Sıradanlık.....	11
II.D. Hamdi-Güven.....	13
III. Sonuç.....	15
Kaynakça.....	17

ABSTRACT

A1 Türkçe dersi kapsamında hazırladığım bu tez çalışmamı aşk başta olmak üzere birey-toplum ilişkilerine dayandırmak istedim. Bunun için Oktay Akbal'ın "Suçumuz İnsan Olmak" adlı yapıtını inceleme alanı olarak seçtim. Romanda kendi evlilikleri içinde varlıklarını sürdüren bir kadın ve erkeğin, adına aşk dedikleri duyguyu hayal ettiklerince yaşayamadıklarını düşündüm, aynı zamanda kurmacada yer alan figürlerin bir kavramı temsil ettiklerini gördüm. Tezimi o nedenle figürler ve kavramlardan oluşan başlıklarda değerlendirdim. Evli figürlerin aşk arayışlarını; toplumsal donanımları gereği eşlerine duydukları sadakati önemsediklerini; bunun uzantısı olarak fark ettikleri eksikliklere rağmen karşısındakilere katlanmak durumunda kaldıklarını; güvenin insan ilişkilerinde en büyük değer olduğunu ayrı ayrı değerlendirdim. Sonuçta birey varlığının aşka rağmen topluma güven ve sadakati de içine alan insani ilişkilerle bağlı olduğu gerçeğine ulaştım.

Sözcük Sayısı: 119

Araştırma Sorusu: Oktay Akbal’ın “Suçumuz İnsan Olmak” adlı yapıtında “Aşk” hangi figürler ve kavramlar yoluyla ortaya konmuştur?

I. GİRİŞ

Aşk insan yaşamını şekillendiren güçlü bir olgudur. Aşk asırlardan beri insanın bütün eylemlerini etkileyip, insanı kendi iradesi dışında davranmaya zorlar. Özellikle sıradan yaşamları renklendirip insan ruhuna dinamizm katar. Geçici, belli bir süresi olan ve biten bir olgu da olsa, insan başta sevgiye ve bunun tutkuya dönüşmüş hali olan aşka yatkın bir yapıya sahiptir. İnsanın ne zaman bu duyguya kapılacağı bilinmez. Öncelikle ruhu aşka açık insanların uygun koşullar bulduğunda bütün akılcı yaklaşımların dışına çıkarak aşka yöneldikleri bir gerçektir. Aşk bir olgu olarak sanatsal yapılarda da yer almış, figürler arası çatışmalarda etkin olmuştur. Oktay Akbal’ın “Suçumuz İnsan Olmak” romanında da aşk insan olmanın bir gereği ve kaçınılmaz kaderi olarak işlenmiştir. Aşk evlilik kurumu içinde sıradanlaşan ve bu sorunu yeni bir aşkla aşmaya çalışan Nuri figürü ile zaten aşksız bir evlilik yapmış, kocasına sadece sadakat duygusuyla bağlı olan Nedret figürü romanda aşkı yaşayan kahramanlar olarak yer almıştır.

Romanda Nuri ve Nedret’in kesişen yaşantısı, evlilik gibi kalıplaşmış toplumsal değerlerin içinde yol almıştır. Nuri figürü; iki çocuklu, karısının annesiyle birlikte yaşadığı bir aile bütünlüğü içinde yansıtılmıştır. Karısının onu anlamayan, evliliğinin hareket kazanması için fedakârlık yapmayan tavrı Nuri’yi bir aşk arayışına itmiştir. Bir rastlantıyla tanıyıp, aşkını kaçamak ilişkiler içinde yaşayan Nedret, kendi kalıplarında, koruyan, gözeten, evine bakan sorumlu kocanın dış ilişkilerden uzak karısı olarak yer almaktadır. Romanın odağında yer alan figürler yaşadıkları aile içi ilişkilerde belirgin özellikleriyle yansıtılmıştır. Nuri ve Nedim aşkı arayışlarıyla; Nedret sadakatiyle; Nuri’nin eşi Selmin sıradanlığıyla; Nedret’in kocası Hamdi güvenli duruşuyla öne

çıkışlardır. Bu tez çalışmasında adı geçen roman figürleri, romanda öne çıkan özellikleriyle ilişkili olarak tanımlanan başlıklarda değerlendirilecektir. Bu çalışma ve değerlendirmeye aşkın insan için vazgeçilmezliği gerçeğine; bunun yanında başta evlilik, buna bağlı olarak aile kurumu ve sosyal kurumların insanın mutluluğu için güvenli, düzenleyici rol oynadıkları sonucuna ulaşılacaktır.

II. A) Nuri ve Nedim-Arayış

Suçumuz İnsan Olmak adlı yapıtta insanın aşka tutunma ihtiyacı, aşksızlıktan şikâyet ve hayal edilen aşkın yerleşik değerlere yenik düşmesi konu edilmektedir. Romanın odak figürü Nuri evli olmasına karşın evlilik kurumu içinde tekdüze bir yaşam sürmekte bu durumdan kurtulmak istemektedir. Odakta yer alan Nedret figürü de evli olmakla birlikte aynı tekdüze yaşamı sürdürmeye kendini zorunlu hissetmektedir. Nuri ve Nedret adlı figürler romanda alışılmış davranış biçimlerinin dışında birbirlerine giderek büyüyen bir aşkın içinde bulurlar. Buldukları ve adına aşk dedikleri ilişki bir süre sonra hüsrarla ve acıyla sona ermiştir. Figürler yaşadıkları tekdüze hayatın güvenli halini tercih etmişlerdir. Suçumuz İnsan Olmak adlı roman Nuri'nin hayatının sıradanlığını ve bundan bıkmışlığını konu eden bir kesit ile başlamaktadır. Nuri'yi bu sıradanlıktan kurtaracak olan, Nuri'nin en çok ihtiyaç duyduğu "aşk"tır. Bu duygunun getireceği yenilik ve heyecandır. *"Nuri'nin hayatının yıllardır sürüp giden değişmezliği içinde açılıveren apayrı bir dünya"*(Akbal, sf.9)

Nuri aşk ve hayallerle dolu bir figür olmasına rağmen hayalleri ve gerçek hayatı arasında büyük bir zıtlık bulunmaktadır. Nuri'nin aşk dolu bir hayat isteği sadece hayallerinde bulunmaktadır. Bu durum Nuri'yi bir arayış içine sokmuştur ve Nuri bu arayışını hayallerde bulmuş, gerçekleştirmediği arzularını hayallerinde yaşatarak hayatın içinde evli bir erkek olarak var olmaya çalışmıştır. Nuri'nin hayal dünyasında aşk bir tutkuya dönüşmüş, zamanla da bu duygu

onda pekişmiştir. *“Hayal etmeyi çoğu defa gerçekten üstün sayardı. Gerçek dedikleri neydi ki zaten!”* (Akbal, sf.11)

Nuri'nin arayışının sebebi karısında bulamadığı, arayınca bulunacağına inandığı aşktır. Nuri bu arayışları karşısında tıkanmışlık yaşasa da inançlı duruşunu korumuştur. Bu süreçte evlilik içi ilişkilerine karşı da bir yabancılik yaşamıştır. Aynı yabancılığı iş hayatında da sürdürmüş, huzursuz olduğu için iş yerinde yaşayamaz bir hale gelmiş, yerinde duramayan bir insana dönüşmüştür. *“Üzerinde fazlaca durmadan duyguların, kelimelerin derinliğine inmeden hayatını yaşıyordu .İşi ödevleri, evi, çocukları...Karısı!.. Bütün kadınlar gibi bir kadını artık. Rastgele evlenmişlerdi.”* (Akbal, sf.12)

Nuri'nin içinde bulunduğu karmaşanın temel nedeni ve duygusal tıkanmışlığın arkasında yatan temel neden Nuri'nin daha önce aşkı dolu dolu yaşamış ve aşkı benimsemiş olmasıdır. Gençliğinde sevdiği kızlara şiir yazan, sürekli hoşlandığı kıızı düşünen romantik biri olarak gençliğinde karısı Selmin'le yaşadıkları, Nuri'nin gerçek aşkı tanımamasını sağlamıştır. Fakat evlendikten sonra yavaşça yok olan heyecan ve aşk Nuri'de yeri doldurulması gereken bir duygu durumu yaratmış ve onu bir arayışa yöneltmiştir. Nuri bu arayışı ilk olarak karısında bulmayı istemiş, aşklarını canlandırmayı denese de başarılı olamamıştır *“Önceleri böyle değildi. Karısını seviyordu, gerçekten seviyordu. Ondan uzaklaşınca onu uzaktan düşününce seviyordu. Aralarında görünmeyen bağlardan biri, en önemlisi kopmuştu.”*(Akbal, sf.12)

Yıllardır yaşadığı mutsuzluk, hasret kaldığı aşk, hayatının sıradanlığı ve hayallerde kalan arzularının oluşturduğu arayış, Nuri'nin sıradan bir günde Nedret ile karşılaşmasıyla sona erer. *“...gündelik telaşı, sıkıntısı içinde birdenbire önünde pencereden açılan bambaşka bir dünyada yaşadı”*(Akbal, sf.8) Nuri aradığını bulmuştur. Nedret, güzelliği tarafından büyülenen Nuri'nin

hayatının sıradanlığında fark yaratan, Nuri'nin hayatını renklendiren figür olmuştur. Nedret'i ilk görüşünde sona eren arayış, yerini başka bir arayışa bırakmıştır. Nuri aradığı aşkı bulmuştur fakat onun hakkında hiçbir fikri yoktur, gittiği her yerde gözü onu aramıştır. Nuri'nin Nedret'i arayışı yıllar süren aşk arayışından kısa olmuş; Nedret ile yolları kurguda arayışın diğer bir öznesi olan Nedim'in sergisinde tesadüfen kesişmiştir. Bu kesişim Nuri'nin arayışlarını bitirip onu mutluluğa ve gerçek hayata kavuşturmuştur. Nuri aşkı aramış ve uzun bir süre sonra bulduğu aşkla istediklerini elde edip mutlu olmakla kalmamış adeta gençliğine geri dönmüştür. Nuri acı ve üzüntülerle dolu arayış sürecinin sonunda aşka, dolayısıyla mutluluğa ulaşmıştır. Bu durum yapıtta arayışın aşk ile doğrudan bağlantılı bir yaklaşım olduğunu göstermektedir.

“Nuri'nin içinde yepyeni bir dünya, bir evren diriliyordu. Tabiat renkleniyordu. Her attığı yeni adımda mutluluğun bir arkadaş gibi yanı sıra yürüdüğünü duyuyordu. Mutluluk nedir şimdi biliyordu Nuri... Kişiyi alışılmış şeylerden sıyrın ona yeni bir kişilik veren duyguydu. Mutluluk kısaca aşkın başka bir adıydı. Aşkın ta kendisiydi doğrucası...”
(Akbal,sf.90)

Yapıtta arayışın simgesi gibi duran Nuri'nin, Nedret'te arayıp bulduğu güzellik değil, Nedret gerçekliğiyle arayışının temel göstergesi durumunda olan aşktır. Karşılık bulduğu için Nuri'nin arayışı Nedret'le birlikte somut bir gerçekliğe dönüşmüştür. Nuri, Nedret ile hayatının en büyük aşkını yaşamış, sonu belirsiz, sadece aşk üzerine kurulu bir ilişki yaşamışlardır. *“İşte bu, beşinci buluşmalarıydı... nasıl bir sonuca doğru gidiyordu? Bunu düşünmek istemiyordu.”*(Akbal, sf.117)

Aşk odaklı bu ilişki, buluşmalar ile devam etse bile Nuri de Nedret de bu ilişkinin bir sonuca varması gerektiğini düşünmüşlerdir. İlişkinin bir sonuca varması için Nuri Nedret'i bir evde buluşmaya çağırması ve ilişkileri zorlama bir temasa sürüklenmiştir. Bunun sonucu olarak da ait oldukları aile kurumlarına karşı değersiz görülmüş, aşk bir “kirlilik” olarak algılanmıştır. Buluşma ile ilişkinin üstüne kurulu olduğu aşk değerini kaybetmiş ve yerini pişmanlığa bırakmış,

Nuri de Nedret de parçası oldukları ailelerini düşünmeye başlamıştır. “*‘Yanıldık,’ dedi Nedret, ‘aşk değildi bu. Aşk yok. Zaten olamaz da.’*” (Akbal, sf.136) Aşk olarak değerlendirilen bu ilişki toplum yapısında saf aşkı yaşamının imkânsızlığını göstermektedir.

Arayışı sonucu aşka erişen Nuri, yerleşmiş değerlere karşı gelerek mutluluğu elde etse de bu mutluluk uzun sürmemiştir. Nedret için yerleşik değerler daha ağır basınca Nedret de Nuri de güvenli bir sığınak olarak gördükleri evliliklerine geri dönmek zorunda kalmışlardır. Bu durum farklı güçler barındırmasına rağmen aşkın, her birleşmenin sonunda yerleşmiş değerlerin ağırlığı altında yok olan basit bir duruma dönüştüğü gerçeğini göstermektedir. “*Nuri, karısını çocuğunu bırakamazdı. Nedret kocasını başından atamazdı. Niye? Bunu kendileri de bilmiyorlardı. Kaderleri böyle çizilmişti.*” (Akbal, sf.117)

Odakta yer almamasına karşın, Nuri’nin üniversite arkadaşı Nedim de yapıtta aşkın peşinden koşan bir figürdür. Aşk arayışını evli olan, kocasının güvenini kazanmış, ekonomik olarak iyi bir seviyede yaşayan Sevim figürüne yöneltmiştir. Üniversite yıllarından romanın şimdiki zamanına kadar uzanan süreçte aşkın peşini bırakmadığı görülen Nedim, aşk arayışını üniversite aşkı Sevim’e olan duygularıyla göstermiştir. Sevim evli olmasına karşın bütün koşullara rağmen ondan umudunu kesmemesi Nedim’in aşka yatkınlığını göstermektedir. Yazar Nedim’in bu beklentisini ve arayışını sivrilterek hastalıklı bir durum ortaya koymuştur. Yapıtın odak figürlerinden Nuri ve Nedret’in aşk yaşama isteklerinde insan olmanın dışında suçlarının olmadığı gibi, Nedim de içinde bulunduğu hastalıklı aşk beklentisinde suçlu değildir. Bu hastalıklı duruşta Sevim’in rolü önemlidir. Sevim, evli olmasına karşın, evliliğin güvenli ortamından ve kocasının ona duyduğu güvenden yararlanarak Nedim’in kendisine karşı hissettiği duyguyu kullanır. “*Ama her serüveninden sonra Nedim’i buluyordu. Nedim onun için bir çeşit bekleme yeri, bir durak gibiydi. Artık bir aşk olmaktan çıkmıştı bu. Bir hastalıktı.*” (Akbal, sf.46)

Aşk arayışındaki ısrarcılığı Nedim’e istediği aşkı yaşatmış fakat bu aşka bir süreklilik kazandıramamıştır. Nedim’in Sevim ile olan ilişkileri kaçamaklardan öte geçememiştir. *“Tutulmuştu yeniden Sevim’e... Mesele oydu, onu bulmak, onu elde etmektir yeniden”* (Akbal, sf.49) Sevim de Nedret gibi evliliğin vermiş olduğu güvenden ve huzurdan yoksun kalmak istememiş, Nedim’le sadece gönül eğlendirmiştir. Romanda Sevim’in duruşuyla da evlilik kurumunun ve yerleşmiş değerlerin insanı koruduğu gerçekliği de yansıtılmıştır. Odak figür Nedret’in, dış dünyayla ilişkisinde bir köprü rolü olan Sevim, Nuri ve Nedret arasında filizlenip güçlenen aşklarında durumun olağan görülmesi gibi önemli bir role sahiptir. Nedret’in kurallar içinde yaşadığı hayatta aşk için adım atmasında, suçluluk duysa da aşk için fedakârlık yapmasında Sevim’le arkadaşlıklarının ve koşullarının kesişmesi önemlidir. Nedret’in Nuri’yle ilk kez karşı karşıya gelmesi ve iletişim kurması Nedim’in sergisinde gerçekleşmiştir.

“Önce pencerede, sonra sinemada, sokakta, pazarda gelip geçen, kendisine şimdiye kadar kimsenin bakmadığı çeşitte bakan bir adamdı bu. Geceleri, yalnızlık saatlerinde ilgisini, yakınlığını garip bir tarzda çevresinde duyduğu bir insan, bir erkek. Sanki hayatında ilk sevdiği, sonra yıllarca izini kaybettiği, şimdi yeniden bulduğu eski bir sevgili. Sevim’in Nedim’i gibi. ‘Beğendiniz mi?’ dedi Nuri. Kendi sesinden ürktü. Oysa galeri epey doluydu.” (Akbal, sf. 66)

Bu görüşmeden sonra Nedret’in Nuri ile buluşmaları hız kazanmıştır.

“Arayış”, romanda insanın her yeni zamanda ve durumda duyumsayabileceği önemli bir ihtiyaçtır. Aşk arayışların ilk sırasında yer alabilecek güce sahiptir. Odak figür Nuri ve Nedim gibi aşka yönelik olursa arayış, bu garantili bir sonuca ulaşmaz. Özellikle aşkı yaşayan tarafların geleneksel aile yapısı içinde var olmaları, onların duyguları doğrultusunda hareket etmelerini engeller. Romanda da güven ve sadakatin, aşk gibi geçici temele dayalı duygulardan her zaman daha sağlam olduğu görülmüştür.

II. B) Nedret-Sadakat

Romanda odakta yer alan iki aşk kahramanından biri olarak aşksız ama kurulu bir aile düzeninde yer alan Nedret, sadakatin de temsilcisi durumundadır. Nedret aşksız olsa da içinde bulunduğu aile düzeninde kocasından şiddet görmeden yaşamaktadır. Kocasını evine her gün aynı saatte gelir, tekdüze bir ilişki sürdürmektedir. Nedret yapıtta kişiliği ile öne çıkmaktadır, hayatından memnun olup olmadığını dahi farkında değildir, alıştığı hayatını sorgulamadan sürdürmektedir. Bu tavrı beklentisizliğinden değil evlilik kurumunun değişmezliğine olan inancından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında aşkı da tatmadığı için tanımadığı bu duygu onda bir eksiklik olarak kalmıştır. Belli yaşa gelen herkesin gerçekleştirmesi gereken bir durum olarak algıladığı evlilik, onda kanıksanır bir durum yaratmıştır. Bu sebeple bulunduğu durumdan memnun olmasa bile yapabileceği hiçbir şey yoktur.

Nedret figürünün Sevim ile yıllardır süregelen bir arkadaşlığı bulunmaktadır ve dış dünyayla bağı Sevim aracılığıyla algılamaktadır. Sevim'in yaptığı her hareketi onaylamasa bile onu her zaman dinlemesi ve onun yanında olması, onun sadık bir dost olduğunu gösterir. Nedret Sevim'i iyisiyle kötüsüyle sevmiş her zaman onun yanında olmuştur. *“Gene de Sevim'in ne etse, ne yapsa kötü olamayacağına, kötülük edemeyeceğine inanıyordu. O ne yapsa, hep o şımarık, dost, hoppa, kalkık burunlu, neşeli, alaycı kızdı hep öyle kalacaktı”* (Akbal, sf.26)

Nedret'in sadakatini gerçek boyutunu ve aşka yönelik duruşunu anlamak için ise kocası Hamdi ile olan ilişkisi önemlidir. Hamdi ve Nedret sıradan bir evliliğin üyeleridir. Büyük bir aşk veya büyük bir nefret yoktur aralarında, zevklerinde de ortaklık bulunmamaktadır. Nedret ev işlerini ve evin düzenini sağlarken Hamdi eve para getiren konumdadır. Akşamları eve yorgun bir şekilde gelir, yemek yerken Nedret'le basit iletişim cümleleri kurar. *“Ne yaptığını, günü nasıl*

geçirdiğini sorardı. Sonra şirketten bir iki haber verirdi. Susarlardı. Korkunç bir işkenceydi bu susuş” (Akbal, sf.19) Onların evliliği geleneksel temellere dayalıdır, yerleşmiş değerler ile çatışmaz. Aşk üzerine kurulmamış, huzurlu ve paylaşılan bir hayat sürme arzusuyla; karşılıklı saygı üzerine kurulmuş bir mantık evliliğidir. Karı koca durumlarından memnun görünmektedirler. Hayatları herhangi bir yöne doğru ilerlemez, heyecansızdır, olduğu yerde saymaktadır. Bu evlilik yerleşmiş değerlerin toplum tarafından daha güvenli bulunduğu kanıtıdır. Nedret’in yerleşmiş değerlere ve evliliğine verdiği önem dikkate alınır, beklediği aşkı bulamamasına rağmen kocasına sadık kalacağı sezilmektedir.

“Sayısız gecelerden biri başlayacaktı. İlk geceden beri düştün yoksun bir hayatın, bir evlilik bağının içindeydi. Yemeği ısıtmak, salatayı yapmak, sofrayı kurmak gerekti... Gündelik hayatın insanıydı gene... Her günkü basit, renksiz, aşağılık hayatını yaşamaya devam ediyordu. Hep edecekti böyle.”(Akbal, sf.72)

Nedret’in kocasının her gün aynı zamanda eve gelişi, ayak bağı olacak bir çocuğunun olmayışı onu özgür kılmıştır. Bu koşullar istediği zaman istediği yere gitmesini, Nuri ile buluşmasını kolaylaştırmıştır. Romandan anlaşılmaktadır ki Nedret’in kendini aşkın içinde bulması ve yaşaması, kocasının ona sağladığı huzur ve güven ortamında oluşmuştur.

Nedret’in, aşkın diğer ucunda yer alan Nuri figürüyle tanıştıktan sonra hayatı farklı bir doğrultuda gelişmiştir fakat kocasına duyduğu sadakat onun için vazgeçilmez olmuştur çünkü Nedret varoluşunu geleneksel temelde gerçekleştirmiştir. Nedret bir süre tanımadığı birinden gördüğü ilgiye kayıtsız kalmamış, kalbinin sesini dinleyip hasret kaldığı aşkı yaşamaya çalışmış, kendi isteklerine ve gençliğinden beri aradığı serüvene atılıp imrendiği heyecanı hissetmek istemiş olsa da bu hazları kocasına duyduğu sadakat sonucu kendisinden esirgemiştir. Nuri ile yaşadığı duygusal ve fiziksel ilişki yüzeysel bir duygusallıktan öteye geçememiştir. Bu durum Nedret’in eylemlerini engellese bile toplumda yerleşmiş değerlere ne kadar bağlı olduğu; aşık

olmasa bile kocasına ne denli sadık olduğunu göstermektedir. *“Başka kızlarda, Sevim’de görüp özendiği şeyi, aşkı, serüveni sonunda o da bulmuştu. Buluyordu. Kendini doktor diye tanıtan o adam belki de kendisini seviyordu. Yaşıyordu aylardır o adamın içinde. Nedret de o Tanrısal işi, sevmeyi, sevlmeyi tadacaktı.”*(Akbal, sf.129)

Romanda yazar Nedret figürü aracılığıyla aşkın zihinsel süreçte yaratılan bir olgu olduğu gerçeğine ve sadakatin değerine vurgu yapmıştır. Nedret yaptığı evliliğe, kocasına verdiği söze ve kurduğu dostluklara karşı gösterdiği bağlılık ile yapısındaki sadakati ortaya koymuş ve özellikle inanmadığı evliliğini koruması ve yeminini bozmayışı ile sadakatin aşka tercih edilir bir kavram olduğunu kanıtlamaktadır. *“Ayıptı, yanlıştı. Böyle bir bağ lekelerdi kadını. Erkeği de aşağılatırdı insanların gözünde... Kocam varken başka bir erkeği sevmek... büyük suç... Bağışlanamaz bir şey ben de olsam ayıplardım bunu kim yapsa... Suçtu insanoğlu için güzel ne varsa”*(Akbal,sf.131)

Bu romanda sadakat yüceltilmiş olsa da aşkın küçümsenemez bir duygu olduğu da ortaya konmuştur. Romanda figürlerin aşkı doğasına uygun yaşayamamış olmaları sadakat gibi, evlilik kurumu gibi toplumsal düzenleyiciler yüzünden engellenmiştir.

II. C) Selmin- Sıradanlık

Selmin figürü yapıtta Nuri’nin karısı olarak yer almış; eylemsiz, sıradan davranışlar içerisinde silik bir figür olarak yansıtılmıştır. Kurgunun gelişiminde Nuri’yi aşk arayışına iten rolüyle belirginleşmiştir. Yapıtta aşkı değil aşksızlığı yansıtan Selmin ortaya koyduğu duygusuzluk yüzünden Nuri’ye uzak kalmıştır. Selmin figürü soğuk diğer yan figürlere göre daha etkisiz işlenmekle birlikte, beraber yaşadıkları annesiyle eşit düzeyde yer almıştır. Yazar Selmin karakterini eylemsiz ve algısı düşük kurgulayarak Nuri’nin arayışlarında haklılık oluşturmuştur.

“Yatak odaları nem. Hayalsizlik. Uykusuzluk. Aşksızlık. Daracık koridordan yanında sanki ilk defa gördüğü yabancı bir kadınla yataklarına giderlerdi.”(Akbal,sf.32)

Selmin’in soğukluğu ve duygu dünyasındaki sıradanlık sadece kendisini değil etrafını da olumsuz etkilemekte, böylece yapıta yön veren bir etmen olmaktadır. Selmin’in sevgiden uzak olması yapıtın odak figürü Nuri üzerinde etkilerde bulunmuş ve Nuri’nin kendini aşktan yoksun hissetmesine sebep olmuştur. Yapıtın odağını Nuri figürü ve Nuri’nin içinde bulunduğu aşk arayışının oluşturduğu düşünülecek olursa Nuri’yi aşktan yoksun bırakan Selmin’in yapıtındaki yeri önemsenecek değerdedir. Selmin figürü Nuri’nin arayışının bir parçası olsa da Nuri her türlü çabasına rağmen onda aşk yerine memnuniyetsiz ve soğuk tavırlar bulmuştur. Selmin’in sergilediği bu sığ ve sıradan tavırlar Nuri’yi yeni arayışlara yöneltmiştir. “ *‘Seni gene seviyorum o günkü gibi’ demek istedi. Yapamadı. Karısı artık o uzak tatil ayındaki esmer kız değildi... Aşktan uzaktı. Yakınlık, anlayış gibi duygulardan yoksun.*” (Akbal, sf.61)

Selmin kurguda tek başına değerlendirildiği zaman onun en belirgin özelliği derinliksiz ve sıradan olması gibi görülse de aile düzeninin genel işleyişinde ideal her tür özellikten yoksun olduğu görülmektedir. Sürekli söylenmesi ve hiçbir şeyden memnun olmayıp her şeye olumsuz tarafından bakması, Nuri’yi sevdiği kocası olarak değil eve para sağlayan adam olarak görmesi ve etrafına ruh güzelliklerini yayamamış olması, insanlara sevgi göstermemesi, aşktan ve heyecandan uzak olduğunu göstermektedir. Fakat Selmin anlatının şimdiki zamanında bu gibi özellikler sergilese de geçmişte aşkı bilen, aşkı yaşamış bir figürdür. “*Elbette ki sevişmişlerdi, evlenmişlerdi. Güzel, eşi bulunmaz anlar yaşamışlardı.*” (Akbal, sf.56)

Selmin figürünün gençliğinde her çeşit duyguyu yaşadığı, aşkın doruklarına vardığı görülebilmekle beraber zamanla içindeki ateşin söndüğü ve monoton bir hayatın vasat bir yüzü

haline geldiği de gözlenmektedir. Selmin'in evlilik hayatında bu duruma yol açabilecek ve Selmin'i sıradanlaştıracak büyük bir olay yaşanmamıştır. Selmin'in gençliği ve anlatı zamanı arasında gerçekleşen tek farklılık çocuk sahibi olmasıdır fakat Selmin'i yüzeysel bir insana dönüştüren nedeni çocuk sahibi olmanın dışında aramak gerekir. Selmin gençliğinde Nuri'yle aşk yaşayarak evlenmiş olsa bile ruhunun sınırları bir kalıpta donmuş gibidir. Anne olmanın kadına sağladığı anaç özellikleri kendine mal edememiştir. Yenilik ve olumlu değişim onda zaten bulunmayan bir özelliktir. Ondaki bu donuk ruh, Nuri'nin yeni coşkular peşine düşmesine neden olmuştur. Nuri çocuklarının doğumu ile Selmin'deki değişimi; *“Sanki o sevgili, o vazgeçilmez kadın günler geçip gittikçe azar azar değişmiş, sonunda aynı vücudun içinde ikinci bir insan belirmişti”* (Akbal, sf.54) sözlerinde aktarmış *“içinde ikinci bir insan belirmişti”* söylemiyle Selmin'deki değişikliklerin onu yeni bir insana çevirdiği gerçeğini ortaya koymuştur. Çocuk sahibi olduktan sonra topluma uyum sağlamak ve toplumda kabul edilmiş değerleri benimseyerek, aşk üzerine değil yaşamı devam ettirme amacı üzerine kurulu evlilik felsefesinin bir parçası haline gelmiştir Selmin. Bu durum toplumda diretilmiş ve yerleşmiş değerlerin daha güvenli görüldüğünü ve bireyin kendini toplumun bir parçası olarak görerek kendini güvende hissetmek istediğini kanıtlamaktadır.

Yapıtta aşkla çelişen aşksızlık ve sıradanlık gibi özellikler sergileyen Selmin figürü, aşk olmadan da evlilik kurumunun yürüyebildiğini kanıtlamıştır.

II. D) Hamdi-Güven

Yapıtta Hamdi figürü odakta yer almamakla birlikte, aşkı yaşayan etkin figürlerden Nedret'in sessiz, sakin ve güvenli eşi olmasıyla önemlidir. Yazar Hamdi'yi Nedret için yeterli olmasa da ona zarar vermeyen tavrıyla ortaya koymuştur. Hamdi Nedret'i birliktelikleri sürecinde sadece

yanında olduğu zamanlarda değil olmadığı zamanlarda da sevmiştir. Hamdi her zaman Nedret'e güvenmiş ve ona karşı saygılı davranmıştır fakat bu güven Nedret'in ihtiyaç duyduğu aşkın yerini dolduramamıştır. *“Kocasına bağlı bir kadın. Kocası, 'Bu kadın beni sevmiyor,' diye düşünebilirdi 'ama bu kadın benim, bana bağlı', demekten kendini alamazdı. Sevse de sevmese de bu güveni duyardı.”* (Akbal, sf.106)

Hamdi Nedret'e duyduğu güven ve ona sağladığı özgürlükle, üzerinde bir suçlama veya baskı oluşturmasa bile Nedret için vicdanın sesi olmuştur. Ona evli bir kadın olarak toplumun bir üyesi olduğunu hatırlatan konumdadır. Nedret'i topluma ve toplumsal değerlere bağlayan evlilik Hamdi aracılığıyla yansıtılmıştır.

Hamdi ve Nedret ilişkisi kendi güvenli ortamında sürerken Nedret bu gidişi azımsamış duygularının peşinden gitme cesareti göstermiştir. Nuri'yle yaşadığı ilişkiye karşın vicdanının sesini de dinleyerek “güven”e yönelmesine neden olmuştur. Bu durum güven izleğinin aşk üzerinde etkin olduğunu kanıtlamaktadır. Hamdi figürünün hantal yapısı ve heyecansız duruşu okur üzerinde Nedret'e yakışmayan bir koca görüntüsü çizse de bu dengesizlik; karısını seven, koruyan ve güvenen tavrı karşısında yok olmaktadır. Bu durum “güven”in aşkı yendiğinin bir göstergesidir. *“Kocasını sevmiyordu. Ama ona bağlıydı.”* (Akbal, sf.83)

Romana yansıyan geleneksel aile yaşamında evin erkeği olarak Hamdi'nin evi geçindirmesi, bunun için de sıkı çalışması gerekmektedir. Bunun bir sonucu olarak da yorgun düşen Hamdi karısına vermek istediği sevgi için emek harcamayıp günlük hayatın yoğunluğu içerisinde ondan uzak kalmaktadır. *“Ama istese de istemese de yorgun düşmüştü hayatın zorluklarıyla. Yaşamının sevinicini karısına tattıramazdı.”* (Akbal,sf.19)

Nedret'in tüm ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan ve sürekli onun iyiliğini isteyen Hamdi figürü, her ne kadar iyi niyetli olsa da Nedret'in ihtiyacı olan en önemli şeyi, aşkı göz ardı etmiş bu sebeple Nedret için aynı evi paylaştığı bir yabancından fazlası olamamıştır. *“Bir bildiği, bir tanıdığı vardı. kocası... Yerüstünde en yabancı insan birazdan evine eli paketler ve kesekâğıtlarıyla dolu gelecek erkekti. Bir yabancıydı.”* (Akbal, sf.27)

Hamdi'nin Nedret'e olan güveni kurgu boyunca izlekler ve olaylar aracılığıyla hissettirilmektedir. Hamdi'nin iş yoğunluğu nedeniyle kendisi gidemediği halde Nedret'i tatile göndermesi Nedret için ne kadar emek harcadığını ortaya koymaktadır. Yazar burada kocasının emeğiyle aşkının peşinden koşan, Nuri'yle ilişkiye girecek kadar çizgi dışı davranan Nedret'e hak vermekle birlikte Hamdi'nin güvenli duruşunu da öne çıkarmıştır. Burada yazar kutupluluk tekniğini ustaca kullanmış, iki durum arasında uçurum yaratmıştır. Hamdi'nin tatildeyken Nedret'e yolladığı mektup güvenin ve bağlılığın sembolü olmuştur. *“Gene kocasının mektubunu bir kere daha okudu. Hamdi'nin eşine ne kadar bağlı olduğunu duymamak imkânsızdı. Bu kendine göre bir aşktı. Bir bağlılıktı. Karısını mutlu kılma yoluydu.”* (Akbal, sf.123)

III. SONUÇ

Oktay Akbal'ın Suçumuz İnsan Olmak adlı romanında yaşamın sıradanlığından uzaklaşmak isteyen odak figür Nuri'nin arayışları; buna bağlı olarak evliliğini aşksız da olsa yürüten Nedret'in Nuri'nin arayışlarına karşılık vermesi, bu arayışların sonunda iki figürün de evliliklerine sığınmak durumunda kalışları konu edilmiştir. Yazar, odağa aldığı Nuri ve Nedret figürlerini evliliklerinin dışında bulmaya çalıştıkları aşkı, toplumun yerleşik değerleri nedeniyle yaşayamadıklarına yer vermiştir. Nuri ve onun gençlik arkadaşı Nedim'i kurulu düzenden sıkıldıkları için yeni arayışlar içinde kurgulamıştır. Bu iki figür de aradıklarını istedikleri biçimde

gerçekleştirememişlerdir. Bu tez çalışmasında Nuri ve Nedim'in arayışlarının karşısında Nedret'in sadakati de paralel olarak işlenmiştir. Her ne kadar heyecansız ve sıradan bir ilişki içinde olsa da Nedret, kocası Hamdi'nin sağladığı güvene sadakatli davranmıştır. Yazar bu ilişkiyi ortaya koyarken aşkın insana farklı duygular yaşatsa da sadakatin onun kadar değerli olduğunu ortaya koymuştur. Tezde kadın ve erkeklerin kurdukları ilişkilerde karşısındakinin koşullarına boyun eğmek zorunda kaldıklarına yer verilmiş; odak figür Nuri'nin karısı Selmin'i bütün sıradanlığına rağmen katlanmak zorunda kaldığına dikkat çekilmiştir. Nedret'in sıradan ve heyecansız da olsa sürdürdüğü evlilik çerçevesinde kocası Hamdi'nin karısına duyduğu güven tezde son bir başlık olarak değerlendirilmiştir. Tezin bu başlıkta ele alındığı bölümde Nedret'in eylemleri ve duruşu sorgulanmış, bu durum neden-sonuç bağı içinde ele alınmıştır. Burada güven duygusunun insanı yanlış yapmaktan alıkoymada önemli bir etmen olduğu üzerinde durulmuştur, çünkü Nedret Nuri'nin aşkına karşılık verirken kocası Hamdi'nin gösterdiği fedakârlık ve ona duyduğu güvenden yararlanmış. Bu da göstermektedir ki birey ister aile olsun ister toplumsal düzen olsun bir yapı içinde var olurken tek başına davranmamaktadır. Yapıtta bireyin aşk gibi yüce bir duyguyu, sadece aşk olduğu için değil aynı zamanda toplumla barışık olarak yaşayabileceği sezdirilmiştir. Yazar bu durumu bireyin içinde yaşadığı bir ikilem olarak işlemiştir. Kurmacada figürlerin içinde yaşadıkları çıkmazlar ve bu çıkmazların içinde aşktan yaptıkları fedakârlık ortaya konmuş bu bir insanlık durumu olarak değerlendirilmiştir. Burada adı konması istenen suçun insan olarak dünyaya gelmek olduğu vurgulanmıştır. Bu tez çalışmasında insanca var olmanın en az aşk kadar fedakârlığı da gerektirdiği, bu gerçekliğin yıllar geçse de değişmeyeceği, bireyin topluma sadakat ve güvenle bağlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Sözcük Sayısı:3505

ÖZCAN, EGE
001129-0063

KAYNAKÇA

Akbal.Oktay.Suçumuz İnsan Olmak Cumhuriyet Kitapları 11. Baskı Nisan 2008